herpy

KAMÆLEONER

Vortekamæleon

Furcifer verrucosus

Furcifer verrucosus er en af Madagaskars største kamæleoner og lever i de varme, tørre tornskove i syd og sydvest. Hannen bliver op til 57 cm og har en høj hjelm og en kam med pigge langs ryggen, mens hunnen er langt mindre og brunlig. Arten er sky, drikker meget og kræver kraftig varme, UVB og en kølig periode om vinteren.

Familie: Chamaeleonidae Engelsk: Spiny Chameleon Tidligere navn: *Chamaeleo verrucosus* Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**21-57 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**2-5 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende**
Biotop	**Halvørken og tørskov**
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**60 × 60 × 90 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**25-30 °C**
Hotspot	**31-35 °C**
Temperatur, nat	**15-22 °C**
Luftfugtighed	**40-60 %**
Vand	**Ingen vandskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-zone 3
Vinterhvile	**15-25 °C** 8 uger
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kønsmoden	**6-10 mdr.**
Kuldstørrelse	**30-50 æg**
Kuld pr. år	**1-2**
Inkubation	**270-365 dage** ved 20-23 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten står på CITES liste II og i EU's bilag B (forordning 338/97), som alle kamæleoner af slægten *Furcifer*. Handel over grænser kræver derfor CITES- og EU-dokumenter, som udstedes af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV). Spørg sælger om dokumentation for dyrets herkomst. Ingen kamæleoner er forbudt for private i Danmark (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015), så de almindelige regler gælder.

Om arten

Furcifer verrucosus hører til Madagaskars største kamæleoner. Hannerne bliver op til 57 cm inklusive hale, men de fleste voksne hanner er 40-50 cm. Hunnerne er langt mindre og bliver højst omkring 21 cm. Hannen har en høj hjelm og en rygkam med op til 40 pigge, der går halvt ud ad halen; hunnen har en lavere hjelm og kun 4-5 små pigge på forkroppen. Begge køn har en kam under hagen. Artsnavnet kommer af latin *verruca*, vorte, og peger på de forstørrede skæl, der giver huden et vortet udseende.

Hannerne er oftest gråbrune, men skifter til turkis eller græsgrøn med en hvid, afbrudt stribe langs siden, når de er stressede. Der findes flere farveformer hos hannerne, bl.a. en grønblå, en med rødt hoved og en mørkere olivengrøn med længere rygpigge. Hunnerne er grå, brune eller rustfarvede med lysere bug og får orange til røde toner, når de er parringsvillige eller

drægtige.

Der skelnes mellem to underarter, *F. v. verrucosus* og *F. v. semicristatus*, der kun findes i det sydligste Madagaskar. Genetisk falder arten i en sydvestlig og en sydøstlig gruppe, og variationen i hannens kønsorganer og i kromosomerne tyder på, at navnet måske dækker flere arter.

Arten blev beskrevet i 1829 af Georges Cuvier. Den er sky trods sin størrelse og sidder ofte ubevægelig i timevis på en gren, presset ind mod den, så den bliver svær at se. Den ligner *Furcifer oustaleti* og forveksles ofte med den, men kræver et andet klima, så de to arter kan ikke holdes ens. De fleste dyr i handlen er vildfangne, og der avles kun lidt.

Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Udbredelse og levested

Furcifer verrucosus lever i de tørre, varme egne i det sydlige og sydvestlige Madagaskar og findes ikke i øst og nord. Arten klarer sig i forstyrret natur og ses ofte i sekundær vegetation, men foretrækker tornskov, hvor den findes.

> **Oprindelig udbredelse:** Madagaskar.

LEVESTED

Levestedet er tør tornskov, som kun er grøn i regntiden. I tørtiden bliver hele egnen gråbrun og udtørret. Resterne af tornskoven er lave og tætte og består af tornede planter, indførte opuntier og enkelte baobabtræer. Arten lever også i buske og krat på sandklitter og udtørret lerjord.

Klimaet omkring Toliara er varmt. I regntiden (november-februar) kommer dagtemperaturen let over 30 °C, og i solen kan den nå 45 °C, mens regnen er sparsom. Månedsgennemsnittet ligger på 25-27 °C, med nætter på 20-22 °C og dage på 30-32 °C. I tørtiden er det stadig varmt om dagen, men i juni-august ligger månedsgennemsnittet på 20-21 °C, dagene på 26-27 °C og nætterne på 14-15 °C. Fra april til oktober regner det kun 3-5 dage om måneden. Forskellen mellem dag og nat er stor hele året, og mange dyr dør i tørtiden.

Pasning

TERRARIET

Hannen skal have et netterrarie på mindst 60 × 60 × 120 cm (længde × bredde × højde), hunnen på mindst 60 × 60 × 90 cm. Højden er det vigtigste, og større er bedre. Dyrene opdrættes og holdes hver for sig og sættes kun sammen til parring.

Arten er meget sky og vil ofte hverken æde eller bevæge sig, når den bliver set på. Afskærmning for blikke er derfor lige så vigtig som fysisk adskillelse. Giv tæt dække med mange grene i forskellige tykkelser og levende planter, og stil terrariet et roligt sted. Dyret gemmer sig ved at trykke sig ind mod en tyk gren, så der skal være tykke grene at gemme sig bag.

TEMPERATUR

Kravene til varme ligner dem for *Chamaeleo calyptratus*. Dagtemperaturen skal ligge på 25-30 °C, og solpladsen skal være 31-35 °C. Om natten skal temperaturen falde 5-8 °C. Mål overfladetemperaturen på solgrenen med et IR-termometer, og brug lamper med moderat effekt i passende afstand, så dyret ikke brænder sig.

En kølig periode på omkring to måneder om vinteren svarer til tørtiden i udbredelsesområdet og kan hjælpe nye, vildfangne dyr med at falde til og styre ynglecyklussen. Temperaturerne følger klimaet ved Toliara i juni-august, hvor nætterne er nede på 14-15 °C og dagene når 26-27 °C. I terrariet giver det nætter omkring 15 °C og dage på højst 25 °C. En hun, der får en tydelig kølig periode, lægger som regel kun ét kuld om året.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Terrariet skal holdes forholdsvis tørt, omkring 40-60 % luftfugtighed, og tørre op mellem sprøjtningerne. Alligevel har arten samme vandbehov som andre kamæleoner, og levestedet er tørt, men ofte fugtigt i luften. Giv vand hver dag med både sprøjtning og dryp. Dyret drikker meget og længe, når det regner, og trækker sig derefter tilbage for at tørre.

Udtørring er en hyppig årsag til problemer hos nye dyr. Sørg for, at de får rigeligt vand de første uger.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og soler sig i åbne, solrige områder. Giv omkring 12 timer lys med et T5 HO-rør eller en kraftig LED-lampe over hele terrariets længde. Naturligt sollys uden glas er godt for arten.

UVB er nødvendig. UVB-zonen er ikke målt for arten. Zone 3 er lånt fra *Furcifer pardalis* og *Chamaeleo calyptratus*, som begge regnes til zone 3. Sigt efter et UV-indeks på omkring 3-4 på solgrenen og skygge længere nede, så dyret kan vælge. Mål med et UV-meter, og skift røret efter producentens anvisning.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Furcifer verrucosus er insektæder og æder store mængder. Giv fårekyllinger, græshopper, fluer, møl, melorme og superorme. Voksne dyr foretrækker store byttedyr. Ungerne vokser hurtigt og æder store mængder.

Voksne dyr fodres hver anden dag. Støv foderdyrene med kalk med lidt D3 og et vitamintilskud i små doser, og giv insekterne et næringsrigt foder 24-48 timer før fodringen. Hold øje med vægten, især hos hunner, for overvægt øger risikoen for æglægningsproblemer. Lad dyret være i fred under måltidet.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Arten er sky og stresses let af tilskuere. Den håndteres ikke, og et nyt dyr skal have flere uger i ro. Efter ankomsten skal dyret først have vand, derefter føde, og når det er faldet til, skal det behandles for indvoldsorm og andre parasitter hos en dyrlæge, fordi vildfangne dyr ofte har dem. Behandlingen er mindre belastende, når dyret er kommet sig over transporten.

Dyrene er enlige og territoriale og skal bo hver for sig. Hannens farver skifter til turkis eller grøn, når han er stresset eller ophidset.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannen er langt større end hunnen, omtrent dobbelt så lang og endnu tungere, og har en højere hjelm og en hel rygkam med lange pigge. Hannens pigge ses allerede ved klækningen; hunnen har færre og mindre. Dyrene er kønsmodne efter 6-10 måneder, men bør først bruges i avl, når de er 9-12 måneder.

PARRING

Arten yngler om foråret. Sæt en parringsvillig hun ind hos hannen. Hun er parringsvillig, når hendes farve får en dybere kanelrød tone. Afviser hun hannen, så tag hende ud og prøv igen senere. Afviser hun ham ikke, kan parringerne strække sig over dage eller uger. Tag hunnen ud, når hun bliver mørk og truer hannen, for det er tegn på, at hun er drægtig. Hun skal derefter holdes for sig selv.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger æggene 4-6 uger efter parringen. Hun lægger 30-50 æg pr. kuld og 1-2 kuld om året; efter en tydelig kølig vinter som regel kun ét. Giv hende en stor beholder med fugtig pottejord, hvor hun kan grave. Hun æder mere, mens hun er drægtig, så giv rigeligt foder.

INKUBATION

Æggene ruges ved 20-23 °C i 9-12 måneder i et ca. 5 cm tykt lag vermiculit, der er fugtigt, men næsten tørt. Efter omkring ni måneder tilsættes vand for at efterligne regntiden. Æggene svulmer da op, og den tykke skal bliver tynd nok til, at ungen kan bryde ud. Den lange rugetid skyldes en hvileperiode i fosterudviklingen, som er almindelig hos *Furcifer*.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er forholdsvis lette at opdrætte. Hold dem ved en luftfugtighed på 60-80 %, og giv rigeligt med små insekter hver dag, for de vokser hurtigt. Dyrene skal bo hver for sig, senest når de nærmer sig kønsmodenheden. Levetiden er ikke dokumenteret; boksens 2-5 år er et skøn ud fra andre store *Furcifer*. Kryds ikke farveformerne i avlen.

Sundhed og typiske fejl

Typiske problemer og fejl i pasningen:

- Udtørring hos nye, vildfangne dyr. Giv rigeligt vand som regn og dryp.
- Indvoldsorm og andre parasitter hos vildfangne dyr. Lad dyret falde til, og få så en afføringsprøve undersøgt hos en dyrlæge med erfaring i krybdyr.
- Stress, fordi arten er meget sky. Dyret kan holde op med at æde.
- Knoglesvind (MBD) ved for lidt UVB, kalk og D3.
- Overvægt og æglægningsproblemer hos hunner.
- Luftvejsinfektioner ved stillestående luft.
- Forbrændinger fra lamper, der hænger for tæt på.

Kontakt en dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret ikke æder, taber sig, sidder mørkt og sløvt eller trækker vejret med åben mund.

Læs mere: Typiske sygdomme og tegn på sygdom

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.